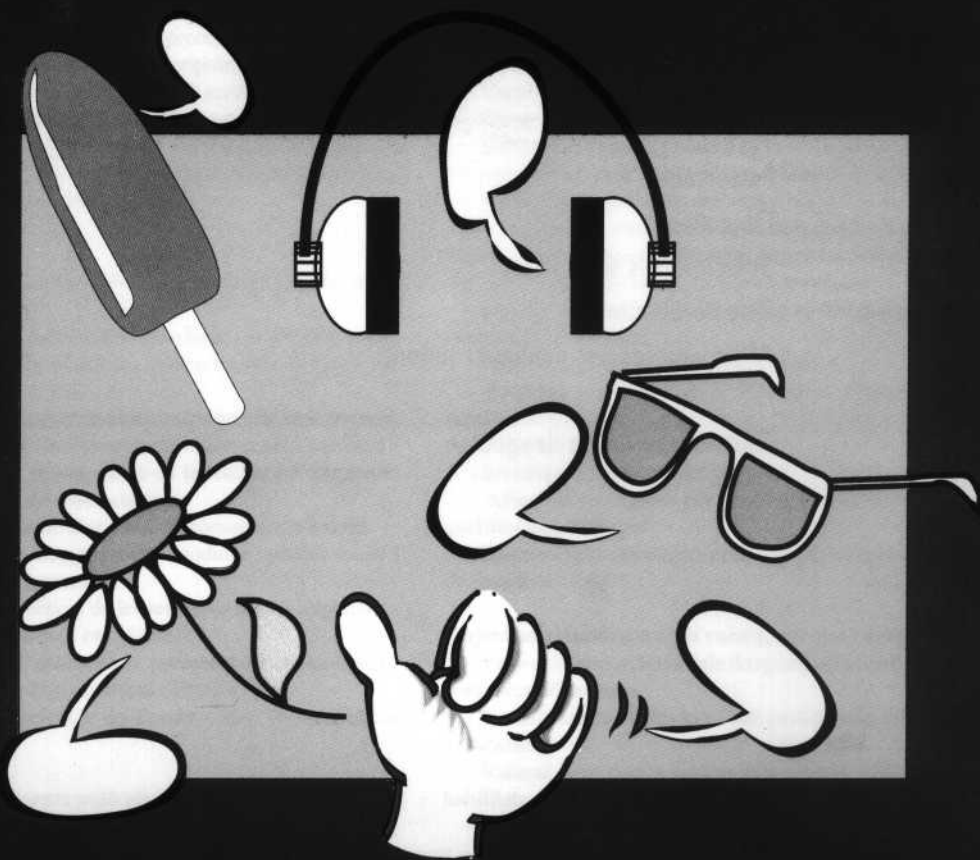

GUIX

NUM. 19 • NOVEMBRE 1992 • SUPLEMENT GUIX 181
1992-93

ENSENYAMENT SECUNDARI
OBLIGATORI

"TALLER SENSORIAL DE LLENGUATGE"

...

Consol Aguilar

Núm 19 • NOVEMBRE 1992 • SUPLEMENT GUIX 181

TALLER SENSORIAL DE LLENGUATGE

Consol Aguilar

ÍNDEX

Presentació	3
Objectius	3
Solucions als exercicis	4
Relació de cites	4
Alguns llibres per continuar jugant	4
Taller sensorial de llenguatge	5

Directora GUIXdos: Rosa Guitart. Edita: Serveis Pedagògics de Serveis Pedagògics
c/ de l'Art, 81. 08026 Barcelona. Telèfon (93) 433 02 69 i 433 03 94.
Producció: Punt i Ratlla SA. Impressió: Imprimeix SCCL. Disseny: ACE Disseny.
ISSN: 0213-8581. DL: B-29863/77

MATERIAL FOTOCOPIABLE. SE'N RECOMANA L'AMPLIACIÓ
AL 122 % PER TAL D'ACONSEGUIR FORMAT DIN A-4

PRESENTACIÓ

Aquesta proposta va adreçada als/les estudiants del Segon Cicle de l'Ensenyament Secundari Obligatori (14-16 anys), així com als de l'assignatura de *Didàctica del català* de les Escoles de Mestres i està basada en la defensa de la llengua com un ésser viu, com a part d'un ecosistema exposat a la contaminació, a la degradació sistemàtica. S'empobreix el pensament de les persones i de la seua llengua al mateix temps que s'empobreix la relació amb la seua realitat (G. Janer, 1982).

Tan empobrida és aquesta relació, que fins i tot els sentits, la forma de percebre la realitat està afectada per la degradació. L'objectiu de la proposta és aprofundir una mica aquest aspecte: treballar la percepció sensorial mitjançant el llenguatge.

Cal recordar que escriure és un procés que es desenvolupa en el temps, a través del qual l'escriptor/a realitza diverses operacions recursives, i que per a què escriure pugui ésser un instrument d'elaboració de coneixements és necessari que l'estudiant experimenti la tensió entre alguna cosa que vol dir i el llenguatge i la situació comunicativa que tenen les seues imposicions (Camps, 1990).

OBJECTIUS

Objectius relacionats amb els fets, conceptes i sistemes conceptuals

- Conèixer un enfocament funcional de la llengua que contempli el text o el discurs com a formes de l'activitat humana.
- Concebre el llenguatge com a instrument de formalització i estructuració del pensament, de comunicació personal i interpersonal, de representació de la realitat i d'integració activa de una determinada cultura.
- Conèixer tipus de discurs en la comunicació escrita
- Contemplar la llengua com a producte i procés social i cultural en canvi permanent
- Prendre consciència de les relacions interdisciplinàries entre llengua catalana i castellana.
- Aprendre allò desconegut, percebent-ne la necessitat i assimilar-ho de forma ordenada i significativa
- Prendre consciència de l'entorn físic on es realitza l'activitat.

Objectius relacionats amb els procediments

- Articular un marc textual ampli a partir de les característiques dominants, amb textos descriptius, narratius, expositius, argumentatius, predictius, conversacionals i retòrics (Noguerol, 1989).
- Posar en funcionament models de pensament
- Resoldre problemes després d'identificar-los
- Fer tries seguint criteris de racionalitat
- Prendre decisions segons un esquema racional
- Elaborar plans d'acció o estratègies
- Examinar idees o aplicar estratègies cognitives en noves situacions
- Utilitzar la consigna (Grafein, 1981), regla d'estructura o producció, com a generador d'alternatives i opert

múltiple de textos

- Desenvolupar capacitats d'expressió i comprensió de missatges produïts en situacions i contextos diversos, i la capacitat simultània per a la reflexió sobre eixos missatges
- Revisar i perfeccionar els esforços inicials, deixant lloc al perfeccionament progressiu
- Aplicar regles significatives, controlant el que es fa i sotmetent-ho a anàlisi d'estil i sintaxi
- Produir textos amb diverses finalitats i intencions comunicatives
- Utilitzar les normes ortogràfiques en la producció de textos escrits
- Utilitzar diversos tipus de diccionaris en la producció i comprensió de textos
- Utilitzar recursos expressius (to, silencis, etc.) adequats a les característiques dels textos en la lectura en veu alta
- Crear associacions adequades o insòlites entre el to i el significat
- Utilitzar el llenguatge escrit en la realització de tasques d'aprenentatge, en la resolució de problemes quotidians i en l'organització de la pròpia activitat
- Manipular les estructures de la llengua (del discurs, de l'oració i de la paraula) analitzant i jutjant les conseqüències que per al significat tenen els canvis realitzats
- Produir missatges on es combina el llenguatge verbal amb altres llenguatges
- Desenvolupar capacitats interpretatives
- Exercitar les capacitats d'observació, d'atenció i de concentració
- Treballar la percepció sensorial
- Investigar l'espai parcial personal
- Afinar la percepció per prendre consciència de les qualitats dels objectes
- Desenvolupar estratègies personals per a l'aprenentatge de llengües

Objectius relacionats amb valors, normes i actituds

- Valorar la importància dels llenguatges no verbals en la comunicació humana
- Predisposar-se envers el treball participatiu, desafiant i gratificant
- Valorar el so com a vehicle d'expressió, millorant les habilitats per escoltar
- Prendre consciència de la intensitat de la pròpia veu
- Valorar i respectar les normes que regeixen l'intercanvi comunicatiu
- Valorar el llenguatge oral com a instrument per satisfer diverses necessitats de comunicació (recerca i transmissió d'informació, expressar sentiments i idees, contrastar opinions, etc.)
- Demostrar sensibilitat envers l'aspecte lúdic i creatiu del llenguatge
- Tenir interès i curiositat per la lectura com a font d'informació, d'aprenentatge, de diversió i de plaer

- Respectar les convencions lingüístiques i les normes de correcció, coherència i propietat expressiva en les produccions orals i escrites

- Desenvolupar-les la capacitat de percebre «l'altre» per actuar i comunicar-se amb ell/ella

- Desenvolupar habilitats per treballar en coordinació amb l'altra persona i la consciència grupal

- Demostrar interès envers les reaccions espontànies

- Desenvolupar la capacitat d'autovaloració

- Divertir-se en la feina realitzada

- Demostrar interès envers la consciència sensorial

- Concentrar-se en les pròpies sensacions

- Demostrar interès envers la introspecció

- Exercitar la imaginació creadora col·lectiva

- Sensibilitzar-se envers les diferències de matís

- Prendre consciència del propi cos com a unitat productora i receptora d'estímul

- Trencar amb postures i activitats quotidianes, demostrant-hi interès

- Ésser responsable en la decisió del que és rellevant enfront del que és irrellevant

- Demostrar interès envers la percepció i resolució de problemes, fomentant el pensament crític

SOLUCIONS ALS EXERCICIS

7 1-B, 2-A, 3-F, 4-D, 5-C, 6-E.

9 Hoste i peix als tres dies poden

10 nas-olfacte, ninetes-vista, llengua-gust, dits-tacte, so-oida.

11 1-aguait, 2-tast, A- ulls, B-dit, C-tita.

13 pudir, olorar, sord, orbetat, palpable, repulsiu.

17.6 1-J, 2-H, 3-E, 4-C, 5-A, 6-I, 7-G, 8-F, 9-D, 10-B.

RELACIÓ DE CITES

(1) FABRA, P.: *Diccionari general de la llengua catalana*. Barcelona. Edhasa, 1983.

(2) La idea original de l'espai del circuit la podeu trobar a: GONZÁLEZ-MOTOS-TEJEDO: *Expresión escrita*. Madrid. Alhambra, 1987. pp. 75-78.

(3) DIVERSOS: *Cinc mil refranys populars i frases fetes populars*. Barcelona. Millà, 1985.

(4) ALCOVERRO, C.: *Coll de carabassa boca de serpent. Recull d'endevinalles*. Barcelona. Barcanova, 1984.

(5) PEY, S.: *Diccionari de sinònims i antònims amb vocabulari de barbarismes*. Barcelona. Teide, 1987.

(6) SÜSKIND, P.: *El perfum. Història d'un assassí*. Barcelona. Seix Barral, 1986. pp. 44-45.

(7) Ibid. p. 7.

(8) RODARI, G.: *El pastís caigut del cel*. Barcelona. La Galera, 1985. pp. 46-47.

(9) PALAU I FABRE, J.: *Poemes de l'Alquimista*. Barcelona. Aymà, 1979. p. 109.

(10) MONZÓ, Q.: *Uf, va dir ell*. Barcelona. Quaderns Crema. p. 45.

(11) CARROLL, L.: *Alicia en terra de meravelles*. Barcelona. Joventut, 1987. p. 85. (traducció de J. Carner).

(12) DAHL, R.: *Matilda*. Barcelona. Empúries, 1988. p. 13.

(13) CHIDOLUE, D.: *Lady Punk*. Barcelona. Empúries,

1989. p. 13.

(14) Ibid. p. 47.

(15) VILLARD, M.: *La màquina de rock*. Barcelona. Cruïlla, 1989. p. 22-23.

(16) SCHEURMANN, E.: *Els Papalagi (els homes blancs). Discursos de Tuiavii de Tiavea, cabdill samoà*. Barcelona. Integral, 1988. p. 14.

(17) MONZÓ, Q.: *La magnitud de la tragèdia*. Barcelona. Quaderns Crema, 1989. pp. 70-71.

(18) Ibid. p. 80.

(19) R.A.E.: *Diccionario de la Lengua Española*. Madrid. Espasa Calpe, 1970.

(20) MOLINER, M.: *Diccionario de Uso del Español*. Madrid. Gredos, 1983. vol.II.

(21) VALENTIN, K.: *Teatre de cabaret*. Barcelona. Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona/ Llibres del Mall, 1983. p. 23.

(22) HRABAL, B.: *Una soledad demasiado ruidosa*. Barcelona. Destino, 1990. p. 8.

(23) DAHL, R.: «El señor Botibol» a *La venganza es mía*. S.A. Madrid. Debate, 1985. p. 54.

(24) GRANDES, A.: *Te llamaré Viernes*. Barcelona. Tusquets, 1991. p. 244.

(25) ALLENDE, I.: *El Plan Infinito*. Barcelona. Plaza & Janes, 1991. p. 65.

(26) MENDICUTTI, E.: *El Palomo Cojo*. Barcelona. Tusquets, 1991. p. 237.

ALGUNS LLIBRES PER CONTINUAR JUGANT

BADIA-VILÀ: *Jocs d'expressió oral i escrita*. Barcelona. Eumo, 1984.

BADIA-VILÀ-VILÀ: *Contes per fer i refer. Recursos per a la creativitat*. Barcelona. Graó, 1985.

BADIA-VILÀ-VILÀ: *Joc de ploma. Propostes per a l'expressió escrita*. Barcelona. Graó, 1988.

BADIA-GARCIA-CAEIRO-LLOBET-BADIA: *Expresió oral*. Madrid. Alhambra, 1986.

CARRILLO-GONZÁLEZ-MOTOS-TEJEDO: *Dinamitzar textos*. Madrid. Alhambra, 1987.

CASSANY-LUNA-SANZ: *44 Exercicis per a un curs d'expressió escrita*. Barcelona. Graó, 1991.

FRANCO: *Escribir: un juego literario*. Madrid. Alhambra, 1988.

GONZÁLEZ- MOTOS-TEJEDO: *Expresión escrita o estrategias para la escritura*. Madrid. Alhambra, 1987.

GRAFEIN: *Teoría y práctica de un taller de escritura*. Madrid. Altalena, 1981.

MERLINO, M.: *Cómo jugar y divertirse con PALABRAS*. Madrid. Altalena, 1981.

PITZORNO: *Snoopy, el manual del joven escritor creativo*. Madrid. Montena, 1988.

QUENEAU: *Exercicis d'estil*. Barcelona. Quaderns Crema, 1989.

RODARI: *Gramàtica de la fantasia*. Barcelona. Aliorna, 1987.

SAMOIOVICH: *Como jugar y divertirse con escritores famosos*. Madrid. Altalena, 1979.

SERRA: *Manual d'enigmística*. Barcelona. Columna, 1991.

TALLER SENSORIAL DE LLENGUATGE

- ❶ Cal que en primer lloc, analitzem el tractament que el diccionari fa dels sentits (4).

sentit. m. cadascuna de les facultats que posseeixen els animals de rebre impressions mentals mitjançant l'acció de certs òrgans.
vista. f. Facultat de veure o percebre els objectes amb els ulls; el sentit, l'òrgan de la visió.
oïda. f. Acció d'oïr.
olfacte. m. Sentit amb el qual es perceben les olors.
gust. m. Un dels cinc sentits corporals amb el qual percebem els sabors.
tacte. m. Sentit amb el qual percebem la pressió o tracció exercides sobre la pell o una mucosa i coneixem la forma i dimensions dels objectes, les condicions de llur superfície, aspra o llisa, dura o tova, etc.

Ens podem adonar que no tots els sentits apareixen tractats de la mateixa forma quant a la definició.

- ❷ Paraules relacionades amb els sentits

2.1. Elaborar un **circuit de creació textual** al terra de la classe amb clarió.

A cadascuna de les zones en què ha quedat dividit l'espai, hi ha una instrucció que ens indica com s'ha de dir el text que es va treballant.

Les possibilitats de l'espai (5) poden ser les següents:

1. SILENCI	2. MURMURI
6. VEU I GESTOS	3. VEU NORMAL
5. GESTOS	4. CRIDANT

1. SILENCI	2. PLORANT
4. QUEQUEJANT	3. RIENT

5. VEU NORMAL, PERÒ RIENT	2. MURMURI PLORANT
	
4. GESTOS	3. CRITS QUEQUEJANT

Cal recórrer el circuit recitant en veu alta el següent text de Hölderlin (6):

«I si de vegades tinc sabor de poma silvestre,
 dessuca'm fins a convertir-me en una beguda»

2.2. Cal substituir del text de Hölderlin, els mots subratllats per unes altres paraules relacionades amb els sentits.

«I si de vegades tinc sabor de poma silvestre,
dessuca'm fins a convertir-me en una beguda».

Per exemple:

I si de vegades tinc *olor de maduixa*
assaboreix-me fins a convertir-me en un *perfum*.

I si de vegades tinc *tacte de fulla tendra*
palpa'm fins a convertir-me en un *alè*.

2.3. Cal escriure els nous textos amb colors.

2.4. Llegiu els nous textos amb diversa intensitat de la veu, fent alternances de so i de silenci, canviant el timbre, variant la tonalitat, dramatitzant amb l'ajuda del cos i dels gestos.

2.5. Jugueu amb la mida de les lletres i després llegiu els nous textos segons la tipografia que hagueu utilitzat.

Per exemple:

I si de vegades tinc sabor de poma silvestre,
dessuca'm fins a convertir-me en una beguda.

I si de vegades tinc sabor de poma silvestre,
dessuca 'm fins a convertir-me en una beguda.

I si de vegades tinc sabor de poma silvestre,
dessuca'm fins a convertir-me en una beguda.

❶ Cal agrupar els mots del següent llistat segons la pertinença a un sentit donat, ficant al costat l'abreviatura escaient.

(vista= v, oïda= o, olfacte= ol, gust= g, tacte= t)

carxot	diàfan	relliscar	udol
traca	infusió	setí	nicotina
seda	vellut	ablució	confit
esmussat	fosca	àcid	balsàmic
sonall	salat	dolç	deliri
licor	tafilet	fètid	pol
pessic	putrefacció	resinós	untuositat
tessitura	tornassol	tentacle	bengala
marbre	fusta	aigua	reverberant

4 Feu amb l'ajut del diccionari un llistat de tres paraules relacionades amb cadascun dels sentits en funció de les sensacions personals.

5 De les següents onomatopeies cal triar aquelles que es relacionen amb els sentits, dibuixar-les i colorir-les en un full a part.
ric-rac, puf, bum-bum, fru-fru, nyac, nyic-i-nyac, nyigo-nyigo, pengim-penjam, pif-paf, piu-piu, zig-zag, ziga-zaga, zing-zing, zub-zub, zum-zum, xerric-xerrac.

6 Podem jugar amb el to, la modulació i la intensitat de la veu amb les paraules OLORAR i PUDIR, contrastant com segons el joc de la veu pot canviar el significat.

7 Cal relacionar amb fletxes cada mot amb la seua definició

1 sensitiu-iva

2 sentir

3 sensual

4 sensori

5 sensitivitat

6 sensorial

A v.tr. Percebre per mitjà dels sentits, comunament amb exclusió de la vista; tenir la sensació (de quelcom).

B adj. Relatiu o pertanyent als sentits, a la facultat de sentir.

C f. Facultat de sentir

D m. Part del cervell (capa exterior de matèria grisa) que se suposa que és el centre de les sensacions. Sistema nerviós amb els òrgans dels sentits.

E adj. Relatiu o pertanyent al sensori, als òrgans dels sentits.

F adj. Relatiu al plaer dels sentits

8 Tanca els ulls durant dos minuts. Escolta en silenci els sorolls de dins de la classe, els qui arriben d'altres parts de l'edifici i els que escoltes del carrer.

Obra els ulls i escriu tres paraules relacionades amb el que has sentit.

A partir d'aquestes tres paraules escriu una frase.

.....
.....

9 Treball amb refranys (7).

Ací tens la clau per poder resoldre el criptograma on trobaràs un refrany relacionat, figuradament, amb els sentits.

A= 1   E= 5   I= 9   O= 15   U= 21
D= 4   H= 8   L= 12   N= 14   P= 16
R= 18   S= 19   T= 20   X= 24

8 15 19 20 E   9   16 5 1 24   1 12 S   T 18 5 19   4 5 9 19   P 21 4 5 14 .

_ _ _ _ E _   _ _ I _   _ _ S T _ _ _ _   _ _ _ _ P _ _ _ _ .

10 Relaciona cadascuna de les següents endevinalles(8) amb els diferents sentits, segons la part del cos que amaguen.

«Encara que no són trompeta
jo sono igual que si ho fos
i no sóc cap escopeta,
encara que tinc dos canons;
si encara no m'endevines
et diré que al capdavant
molts cops sense ser cap ase,
fins em pugen a cavall.»

Solució:..... Sentit: .....

«Dues noies tafaneres
bellugadisses, inquietes,
que quan ve la nit s'amaguen
darrera les cortinetes.»

Solució:..... Sentit: .....

«Una senyora molt ensenyorada,
tot el dia va amb cotxe
i sempre està mullada.»

Solució:..... Sentit: .....

«Deu arbres arrengherats
i de roques coronats»

Solució:..... Sentit: .....

«És una cosa potent
que, sense cames ni ales,
corre i vola travessant
abismes, rius i muntanyes.»

Solució:..... Sentit: .....

11 Les locucions, frases fetes i modismes populars també són molt importants. A partir d'aquests encreuats trobaràs els mots que falten per formar cinc d'aquests integrants de la cultura popular.

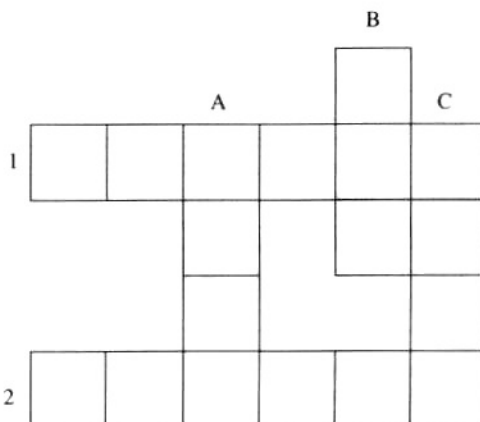
- Estar a l' **1**
- A **2** i a prova.
- Fer els **A** grossos.
- Mamar-se el **B**
- Tenir ulls de **C**

Horizontals:

1. acció de vigilar per sorprendre.
2. acció de tastar.

Verticals:

- A. òrgans de la visió
- B. cadascuna de les divisions en nombre de cinc amb què acaben les extremitats de les persones.
- C. nom infantívol de la gallina.

12 Treball amb sinònims.

Ací tens una sèrie de paraules a partir de les quals, amb l'ajuda del diccionari (9), pots trobar els sinònims relacionats amb el llenguatge dels sentits

vista, vistent, vistós, visual, visura, mirar, miratge, esguardar, orb, orbetat, oïble, oïd, oïdor, escolta, escoltament, escoltar, sord, sordesa, sordor, soroll, sorollós, tàctil, palp, palpable, palpada o palpament, palpar, olfacte, olfactiu, olor, olor(fer), olorar, olorós, sentor, pudir, pudor, pudós, gust, gust(mal), gustació o gustament, gustar o gustejar, gustós, assaborir, tast, tastar.

12.1. Escriu un text utilitzant només els següents verbs, que apareixeran en l'ordre donat i en les seues formes conjugades:

mirar/esguardar/olorar/escoltar/sorollar/palpar/flairar/empestar/paladejar/libar.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

12.2. Disseny col·lectiu d'un text:

1. Cada estudiant de la classe triarà una paraula del llistat de sinònims.
2. Totes les paraules s'escriuran a la pissarra deixant un espai entre elles.
3. Un/a estudiant col·locarà els signes de puntuació.
4. A partir d'aquesta estructura s'haurà de crear un text. Es pot fer ús de qualsevol temps verbal.

Per exemple:

visió.....	atractiu (.)	posar l'ull	al·lucinació	(,)	cec		
.....	compte.....	atendre.....	cavernós (,)	escàndol	(.)	ensordiment	
.....	bram	(:).....	bronzidera	mormoleig	casçavelleig	(.).....	
.....	turbulent	sensible	(.).....	palpar	escàndol	(.).....	plaent .....
.....	sabor	(,).....	libar.....	ensumar	(,).....	palpar	(,).....
ensumar	(.)	essència	fragància.				

13 Treball amb antònims:

vista - ceguesa
vistós - repulsiu
orbetat - visió - vista.
ceguesa - vista - visió
oïble - inaudible
sord - sonor, límpid, vibrant
sorollós - silenciós, callat, mut
tàctil - intàctil

palpable - impalpable
olor (fer) - pudir
olorar - pudir
olorós - pudent
pudir - perfumar, flairar
pudor - fragància, olor
gust - insípidesa
gustós - fat

Cal trobar a la següent sopa de lletres els antònims amagats de les següents paraules: flairar, pudir, límpid, visió, impalpable i vistós.

A	S	T	R	A	C	O	R	I	E
O	R	E	P	U	L	S	I	U	L
T	X	A	S	I	O	D	D	E	B
G	I	A	R	O	R	S	U	L	A
E	S	T	E	O	L	I	P	A	P
D	U	L	S	I	L	A	S	O	L
T	A	T	E	B	R	O	M	I	A
S	E	O	M	A	J	U	R	S	P

11 Treball amb homònims.

Relaciona amb fletxes:

el vista

f. Facultat de veure o percebre els objectes amb els ulls.

el pudor

m. Funcionari de duanes que té al seu càrrec la inspecció dels gèneres.

la vista

f. mala olor

la pudor

m. aversió de l'ànim envers allò que pot ofendre la decència, també la modèstia.

15 Lectura de dos fragments del llibre «El perfum».

text aromàtic:

«La seva oferta abastava des de les essències absolutes, olis de flors, tintures, extractes, secrecions, bàlsams, resines i altres drogues en forma sòlida, líquida o cèria, fins a aigües de bany, locions, sals volàtils, vinagres per al pentinat i una infinitat de perfums purs, passant per diverses pomades, pastes pòlvores, sabons, cremes, saquets d'olor, bandolines, brillantines, betums per a la barba, gotes per a les berrugues i emplastres de bellesa. Però Baldiri no s'acontentava amb aquests productes de la cosmètica clàssica. La seva ambició raïa en aplegar a la seva botiga tot allò que d'alguna manera fes olor o servís per a fer-ne. I per això, juntament amb les pastilles aromàtiques, els pebets i les sufumigacions, també tenia tota classe d'espècies, des de llavors d'anís fins a escorça de canyella, xarops, licors, i sucs de fruita, vins de Xipre, Màlaga i Corint, mels, cafès, tes, fruits secs i confitats, figues, bombons, xocolates, castanyes, i fins i tot tàperes, cogombres i cebes adobades i tonyina escabexxada. I a més a més, lacre perfumat, tinta per a enamorats que feia olor d'essència de roses, cartipassos de cuir espanyol, portaplomes de fusta blanca de sàndal, estoigs i cofres de fusta de cedre, barrija-barreges i xicres per a pètals, recipients de llautó per a encens, flascons i cassoles de cristall amb taps d'ambre polit, guants i mocadors perfumats, buicars farcits amb flors de nou moscada i papers pintats amb olor d'almesc que podien omplir de perfum una cambra durant més de cent anys» (10).

text pudent:

«Els carrers pudien a fems, els patis interiors pudien a orins, els bucs de les escales pudien a fusta podrida i a excrements de rata, les cuines, a col podrida i a greix de moltó; les cambres sense ventilació feien pudor de resclosit, les alcoves pudien a llençols llardosos, a edredons humits i a la punyent olor dolçassa dels orinals. Les xemeneies pudien a sofre, les adoberies pudien a lleixius corrosius, els escorxadors, a sang coagulada. Els homes pudien a suor i a roba bruta; en llurs boques pudien les dents corrompudes, llur alè podia a ceba i llurs cossos, quan ja no eren joves, a tumors, a llet agra i formatge ranci». (11)

15.1. Elaborar dos llistats amb les paraules que trobeu als textos relacionades amb olorar i pudir.

Olorar

Pudir

15.2. Cal definir tres paraules desconegudes, fent ús de totes les abreviatures, com ho fa el diccionari.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

15.3. Cal cercar al diccionari el significat real.

16 Altres textos sensorials

16.1. Escriu un text, eliminant parts del següent text de Rodari:

«A cops de pala, el pastís s'obria fàcilment, com la selva amb el coltell de l'explorador. Els dos germans van travessar sense dificultat diversos filons de crema, de nata, d'ametllat. Van vorejar rierols d'arrop, es van esfonsar fins els genolls dintre tolls de xarop de grosella, van il·luminar amb la llanterna petites coves foradades en les visceres del pastís per corrents subterranis de licors, tal com fan alguns rius que passen per dintre les muntanyes i hi obren cavernes i aqüeductes naturals.» (12).

16.2. Reescriu el següent text de Palau i Fabre (13) substituint el color blanc pel color que més t'agradi. Pots canviar els verbs, els noms i els adjectius.

«Capítol en blanc

El blanc es fa desitjar. La violació comença. ¿Deixar o no deixar el blanc? Però deixar-lo és sempre deixar-lo per un altre. Tots els espais en blanc són per a mi, són per a vós, són per a qui primer hi arribi. Una tela en blanc, una quartilla en blanc, una carta en blanc. Tot és possible. Tot s'amaga darrera el blanc. El blanc és sempre metàl·lic, acerat, i punxa els ulls. Un vers sobre la quartilla, una taca sobre la carta, un color sobre la tela, són funcions elementals, essencials, necessàries. Però un vers en requereix un altre, una frase en demana una altra, un color sol amb el blanc resulta incestuós, provocatiu, ofensiu, immoral. És una copulació massa ostensible. ¿A qui es dirigeix principalment el blanc? ¿A la nostra ploma, al nostre enteniment, al nostre pinzell? A cap d'ells: el blanc es dirigeix sempre al nostre sexe. Cal violar el blanc. Allí la taca roja diu la seva sang, el blau diu el seu mar o el verd la seva entranya. Cal combatre la inhumanitat del blanc fins a fer-lo plorar, fer-lo gemegar, fer-li confessar tots els secrets, obligar-lo a despullar-se. Llavors potser ens dirà amb accent desesperat les nits passades vora el foc, esperant, amb la tristesa entre els grisos de la mà. O sabrem una passió nodrida entre les dents sense ni un tros de pa per mastegar. O ens revelarà, a cau d'orella, aquell matí puríssim que duia amagat sota l'arc de la cella.

No hi ha cap marbre de Grècia darrera el blanc.

14 de desembre del 1946».

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

16.3. Escriu un text canviant noms, llocs i accions del següent text de Quim Monzó (14):

«Splass H H F: em submergeixo dins l'aigua perquè fa calor iestic suant la pell em put iestic esgotat i el líquid és fresc i transparent i les gotes de l'splash del meu més aviat tosc contacte budellenc amb la superfície sensualment oscil·lant i amoral de la Mediterrània es perden entre l'escuma blanca que craqueja i es desfà, dispersa per la sorra de la platja i faig unes braçades, aixacumfa, aixacumfa i em meravello de la meva pell coppedtejada i surto de l'aigua, apol·lo estiucenc, blup, fardant més que Johnny Weissmuller.»

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

16.4. Duplica l'extensió del següent text de Lewis Carroll (15).

«Vora l'entrada del jardí hi havia un gran roser: les roses que hi brollaven eren blanques, però hi havia tres jardiners que les pintaven atrafegadament de roig.»

.....

.....

.....

.....

.....

16.5. Canvia l'aspecte físic del següent personatge de Roald Dahl (16):

«Entrà el senyor Warmwood amb un vestit de grans quadres i una corbata groga. La paorosa combinació de grans quadres taronja i verd de jaqueta i pantalons gairebé deixava cec qui s'ho mirava.»

.....

.....

.....

.....

16.6. Escriu la primera part del següent text de Chidolve (17):

«La pudor química del desinfectant va durar unes quantes setmanes dins el pis. Finalment va disminuir, es va tornar més i més feble, i la olor de ceba de la senyora Krosanke va omplir permanent les dues cases.»

16.7 Escriu la segona part del següent text (18):

«Josef dibuixava amb el dit figures a les finestres cobertes de pols. Cares que ploraven i una estrella amb moltes puntes. Però també aquí va pintar-hi llàgrimes amb molta cura, i els seus dibuixos eren tan insòlits que Terry va pensar que estava boig.»

16.8. Cal reduir el següent text a la meitat de la seua extensió (19):

«El vehicle, flanquejat per quatre motos blanques conduïdes per uns *Hell's Angels*, els motoristes que s'encarreguen del servei d'ordre dels concerts de rock, es va dirigir a l'estadi. A l'interior, els *Cadillacs*, fidels a la llegenda recent, s'estaven confinats a la cabina. En Sonny, a la sala principal, mesclava els cors de l'Exèrcit Roig amb una composició acústica de *The Cure*. Dotat d'una veu fina, teclejava l'orgue tot cantussejant per sobre l'enrenou sonor que s'escapava de les connexions de la seva taula de mesclres.»

16.9. Ací tens la descripció d'un timbre feta per un home samoà que mai no se n'havia trobat cap (18). Pots jugar amb l'estranyament i provar de descriure uns altres objectes que tinguen relació amb el so i que es puguin trobar a les cases com: un contestador automàtic, un rellotge despertador, un aspirador, una rentadora, un extractor de fums, una ràdio...

«Quan un aiga [família] viu a la part més alta, just sota la teulada de la barraca, qui sol visitar-los ha de grimpar moltes branques que condueixen cap amunt, en cercle o en ziga-zaga, fins que arriba a un lloc on el nom de l'aiga és escrit a la paret. Aleshores veu davant els seus ulls una elegant imitació d'una glàndula pectoral femenina. Quan hom la pitja fa un xisclat que crida l'aiga. Aleshores l'aiga mira per un petit forat per veure que no sigui un enemic qui ha tocat la glàndula. Si és així, no obrirà. Però si ve un amic, deslliga l'aleta i obre d'una estrebada; així el convidat pot entrar a la cabana de debò a través de l'obertura.» (20)

Objecte: .....

16.10. Inventa la part central d'aquest text de Quim Monzó (21):

«Va sentir passes que s'aturaven darrera de la porta; després d'uns moments de silenci, els sorolls del passador i del pany .....

.....
.....
.....

La llum de l'habitació (ara se n'adonava) era allò que en diuen indirecta i que té com a màxima virtut la de no permetre veure res amb claredat.»

16.11. Canvia el règim alimentari del personatge del següent text (22):

«Mentre se servia la primera tassa de cafè, va col·locar llesques de pa a la torrada. Va parar taula: la tassa de cafè, la cafetera (per si en volia més), la sacarina, el iogurt descremat, la margarina vegetal i la confitura de pruna sense sucre.»

.....
.....
.....
.....
.....

16.12. Cal buscar una onomatopeia per a cadascuna de les secrecions del cos que poden intervenir en la percepció sensorial:

vista: llàgrima, lleganya, ...
olfacte: moc .....
oïda: cerumen .....
gust: saliva .....
tacte: suor, seborrea .....

16. Realitzar un treball interdisciplinari amb la llengua castellana.

17.1. Analitzar com apareix definit el concepte «mà» amb l'ajut del diccionari.

(R.A.E.): «f. Parte del cuerpo humano unida a la extremidad del antebrazo y que comprende desde la muñeca inclusive hasta la punta de los dedos» (23).

(María Moliner): «f. Extremidad del brazo del hombre, desde la muñeca; o sea, cada uno de los dos miembros provistos de dedos y que sirven para agarrar las cosas y realizan la parte más delicada del trabajo corporal» (24).

17.2 Cal escriure un text fent servir les següents paraules, respectant l'ordre donat. Es poden conjuguar els verbs i es poden utilitzar gèneres i plurals.

manera, menester, ademán, amanuense, amañado, antemano, desmán, desmanotado, aguamanil, bimano, contramano, mamporro, mandoble, manialbo, maniatar, manicorto, manicura, manipular, manopla, manubrio, manuscrito.

.....
.....
.....
.....
.....

17.3. Cal escriure un text fent servir les següents construccions:

a mano armada / bajo mano / besar la mano / caer en manos / con las manos en la masa / con las manos vacías / de mano en mano / de segunda mano / echar mano / ensuciarse las manos / llegar a las manos / meter mano / pedir la mano.

.....
.....
.....
.....
.....

17.4. Reescriu en un full a part, el següent text de Karl Valentin (25), conservant únicament el verb escriure amb les formes conjugades:

«La carta d'amor		Munic, 33 de gener de 1925 1/2
Estimat:	<p>Amb mà plorosa, agafo la ploma amb la mà per escriure't.</p> <p>Fa tant de temps que no m'has escrit. Per què no m'has escrit, si no fa gaire, em deies en una carta que m'escriuries, si jo no t'escrivia? El meu pare també em va escriure ahir. Em diu que t'ha escrit. En canvi tu no m'has escrit ni un mot per dir-me que t'havia escrit. Si m'haguessis escrit per dir-me que el meu pare t'havia escrit, jo hauria escrit al meu pare que tu li volies escriure, però que, per desgràcia, no havies tingut temps d'escriure, perquè si no ja li hauries escrit.</p> <p>Si no sabessis escriure, seria una altra cosa, i jo no escriuria mai. Però tu saps escriure i no escrius ni quan jo t'escric.</p> <p>Acabo la carta escrivint-te que espero que et decidiràs a escriure'm. Si o ho fas, aquesta és l'última carta que t'escric. Si aquest cop tampoc no m'escrius, escriu-me almenys per dir-me que no em vols escriure: així sabré perquè mai no m'has escrit.</p> <p>Perdona que escrigui tan malament, però sempre que escric em va la rampa de l'escribent. Evidentment, a tu no et vindrà mai, perquè mai no escrius.</p> <p>Et saludo i t'envio petons</p> <p style="text-align: right;">Teva</p> <p style="text-align: right;">N.N.»</p>	

17.5. Llegeix el següent text de Bohumil Hrabal (26) de la forma indicada per l'autor.

« (...) porque yo, cuando leo, de hecho no leo, sino que tomo una frase bella en el pico y la chupo como un caramelo, la sorbo como una copita de licor, la saboreo hasta que, como el alcohol, se disuelve en mí, la saboreo durante tanto tiempo que acaba no sólo penetrando mi cerebro y mi corazón, sino que circula por mis venas hasta las raíces mismas de los vasos sanguíneos».

17.6. Cal unir cada frase de la dreta amb el seu significat a l'esquerra.

1 manos de mantequilla	A habilidad o acierto para hacer una cosa.
2 manos límpias	B falta de severidad o rigor para dirigir algo o tratar a la gente
3 mala mano	C severidad para dirigir algo o tratar a la gente.
4 mano dura	D astucia
5 buena mano	E falta de acierto
6 manos listas	F algo que resulta muy eficaz o de muy buen efecto para cierta cosa
7 mano larga	G propensión a golpear, particularmente a los niños
8 mano de santo	H honradez
9 mano izquierda	I habilidad para hurtar
10 mano blanda	J manos torpes que dejan caer las cosas con facilidad.

17.7. Escriu un text que es pugui insertar, després d'una coma, al següent text de Roald Dahl (27):

«Se le venían a la imaginación continuamente, de repente, y tenía la sensación de que miles de notas, unas blancas, otras negras, le caían en cascada por un agujero de su cabeza, y de que su cerebro, su extraordinario cerebro musical, las recibía con la misma rapidez con que llegaban, y las desentrañaba y ordenaba claramente para que formasen melodías bellísimas».

.....
.....
.....

17.8. Escriu tres finals diferents per al següent text d'Almudena Grandes (28):

«Sólo entonces, cuando ya había logrado situarse fuera de ellas, cuando ya no podía permitirse dudar por más tiempo acerca de la auténtica naturaleza de esas gotas de salsa caliente y espesa que le tiraban de la piel y le picaban en la comisura de los párpados, recorrió todo su rostro con las yemas de los dedos para hallar en ellas después el débil rastro de un líquido sutil y transparente».

a) .....

b) .....

c) .....

17.9. Completa el següent text d'Isabel Allende (29) amb adjectius.

«Abre la boca y cierra los ojos, me dijo, y sentí que me ponía un dedo en los labios, un dedo untado con algo viscoso y dulce, que chupé como un caramelo. Era leche condensada. Me incorporé un poco y metí también el dedo en el tarro para darle a ella y así estuvimos lamiéndonos y chupándonos, hasta que se terminó el dulce. Después me dormí tranquilo, empalagado de azúcar, con la cara y las manos pegajosas».

.....

17.10. Llegeix aquest text d'Eduardo Mendicutti (30) fent servir tan sols sorolls.

«Miré para la azotea. El cielo estaba tan azul y tan tirante que parecía de loza. El poyete de la ventana estaba lleno de buganvillas reseca y de vez en cuando se movían un poco, señal de que había un soplo de aire, aunque la verdad es que yo no las veía moverse, pero sí que escuchaba el sonido que levantaban sobre la cal, como si estuvieran rascándola con mucho cuidado».